

A photograph of a group of people standing on a wooden bridge over a body of water. The water is calm, reflecting the sky and the bridge. There are reeds and other vegetation in the foreground and along the banks. The sky is overcast.

Buitengebied in Beweging

Programma Buitengebied

Inhoud

Inhoud	2
1. Een omgevingsprogramma Buitengebied voor Weert	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Omgevingsvisie	3
1.3 EU, Rijks, NOVEX de Peel en provinciale doelen	5
1.4 Hoe is het programma tot stand gekomen	6
1.4.1 Raad van Inspiratie	6
1.4.2 Stakeholders	7
1.5 Programmabeschrijving	8
1.5.1 Programma-afbakening	8
1.5.2 Samenwerking en afspraken met derden	8
1.6 Uitgangspunten	8
1.7 Uitvoering programma buitengebied	9
2. Thema's en Activiteiten	10
2.1 Thema's	10
2.2 Wat gaan we doen?	10
2.2.1 Thema Water & Bodem	10
2.2.2 Thema Rijke Natuur & Landschap	13
2.2.3 Thema Ruimte voor Energie	16
2.2.4 Thema Mobiliteit	17
2.2.5 Thema Prettig en Gezond Wonen	19
2.2.6 Thema Toekomstbestendige economische dragers	22
3. VAN PROGRAMMA NAAR UITVOERING	26
3.1 Dynamisch programma	26
3.2 Wat is nodig?	27
3.3 Schakelteam	27
3.4 Hoofdcriteria voor programmering en activiteiten	28
3.5 Van woorden tot daden	29
3.6 NOVEX de Peel en Limburgs Offensief Stikstof	29
3.7 Verkenning en invoering evenwichtige balans tussen middelsturing en doelsturing	30
3.8 Financiering programma buitengebied	31

1. Een omgevingsprogramma Buitengebied voor Weert

1.1 Inleiding

Weert is trots op haar buitengebied, het vormt voor een groot deel het Groene kapitaal van Weert. Het heeft onder meer een grote economische, recreatieve en ruimtelijke waarde. Echter staat dit Groene kapitaal onder druk.

Er komt veel af op het landelijk gebied; een groot aantal opgaven komt hier samen. Denk aan klimaatadaptatie, stikstof, energietransitie, biodiversiteit, waterkwaliteit en – kwantiteit, CO2-reductie enz. De dynamiek in het buitengebied is dus groot en heeft effect op de beleving, het gebruik en de inrichting. Het landelijk gebied, met van oorsprong diverse agrarische activiteiten, landschapselementen en kleinschalige dorpskernen, is een zeer belangrijke drager van de identiteit van gemeente Weert. Ook het Rijk en Provincie werken via beleidsontwikkelingen en veranderende regelgeving en een aantal programma's aan het toekomstbestendig maken van het landelijk gebied, denk hierbij onder meer aan de komst van nieuwe regelgeving, zoals de Omgevingswet, Limburgs Offensief Stikstof (voorheen Limburgs Programma Landelijk Gebied), de invloed van de stikstofcrisis, maatschappelijke en technologische ontwikkelingen en een veranderende rol van zowel overheid als bewoners van het gebied. De situatie is wel dat bij de vorming van het nieuwe kabinet er een nieuwere werkelijkheid is ontstaan.

Het buitengebied (8.600 ha) beslaat verreweg het grootste gedeelte van onze gemeente (10.500 ha), maar er wonen naar verhouding weinig mensen (ongeveer 4.000 van de in totaal ruim 51.000 inwoners). Van het totale buitengebied is 5.700 hectare landbouwgrond (67%), 2.450 hectare natuur (29%), 125 hectare water (1%) en 310 hectare recreatieterrein (3%). Het agrarisch grondgebruik is het dominante type landgebruik in het buitengebied. Minder dan gemiddeld in Limburg: in Weert is het aandeel landbouw van het totale grondgebied 67%, in Limburg is dat 72% en in Nederland 61%. Daarentegen is in Weert het aandeel natuur van het totale buitengebied 29%, in Limburg is dat 20% en in Nederland 14%. Dat betekent dat de raakvlakken tussen landbouw en natuur groot zijn waardoor de verwevenheid overal in Weert aanwezig is. Het grootste deel van het buitengebied is in eigendom van private partijen, merendeels van de agrarische ondernemers. Daarnaast zijn er enkele publieke partijen die die veel grond bezitten waaronder Natuurmonumenten.

1.2 Omgevingsvisie

In juni 2024 is de Omgevingsvisie Weert vastgesteld. In de Omgevingsvisie staan de beleidsdoelen voor het buitengebied beschreven, we kijken daarbij 10 jaar en langer vooruit. Het bestemmingsplan Buitengebied wordt op termijn vervangen door het omgevingsplan. Omdat het nog een tijd duurt voor dat gerealiseerd is wordt er een omgevingsprogramma buitengebied opgesteld. Dit programma is de concrete vertaling naar activiteiten en maatregelen.

De omgevingsvisie bevat een duidelijk beeld van het (toekomstige) buitengebied van Weert. Weert beschikt over een bijzonder uitgestrekt en gevarieerd landelijk gebied met unieke natuur en is mede daardoor een aantrekkelijke gemeente om in te wonen, werken, verblijven en recreëren. Toch is het landelijk gebied voortdurend in beweging en aan invloeden onderhevig. In het buitengebied komen een groot aantal opgaven samen welke vraagt om een integrale aanpak. Het Rijk en provincie werken samen aan de toekomstige inrichting van het buitengebied. Die koers biedt de gemeente Weert de mogelijkheid om haar ambities te realiseren. Samen met inwoners, ondernemers en gebiedspartners werken we aan deze opgaven.

Het is cruciaal het buitengebied vitaal te houden. Als Weert willen we graag regie houden op de invulling en ontwikkelingen van ons buitengebied. Hoofddoel voor het buitengebied is dat we streven naar een vitaal buitengebied, waarin het goed wonen, werken en recreëren is. Dit doen we door te streven naar een balans in agrarische bedrijvigheid, ecologische kwaliteiten, leefbaarheid, goede verbindingen naar de stad en de identiteit van de afzonderlijke dorpen en buurtschappen. Omdat deze balans onder druk staat speelt het omgevingsprogramma Buitengebied daarop in. Woningbouw, bedrijventerreinen, mobiliteit, extensivering van landbouw, productie van energie en biobased teelten concurreren allemaal om een plaats in dit buitengebied waarbij de kwaliteit van het diverse landschap ook onder druk staat. In het omgevingsprogramma Buitengebied worden deze uitdagingen voor het buitengebied bij elkaar gebracht. Dit alles vraagt om een integrale aanpak.

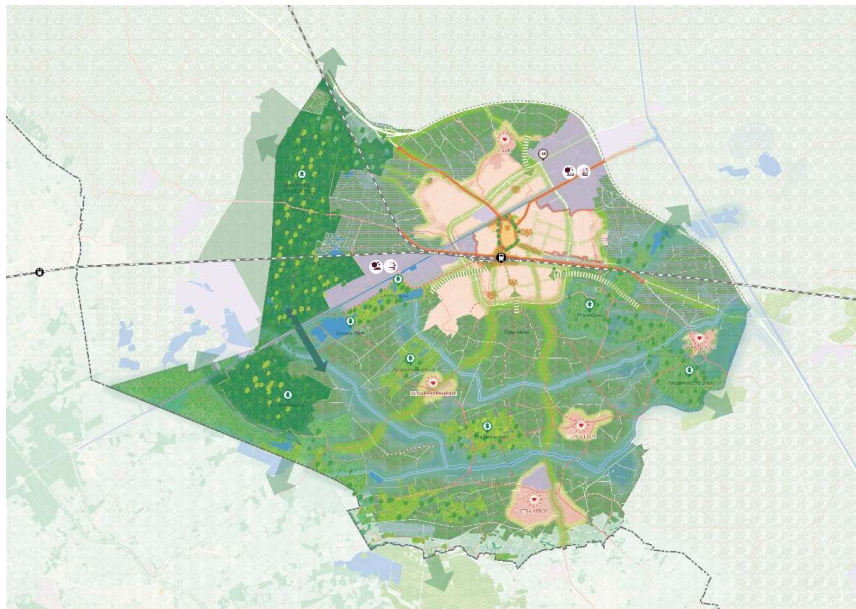
De gemeente is regisseur van de inrichting van het buitengebied. Als Weert willen we graag de regie houden op de invulling en ontwikkelingen van ons buitengebied. In het programma buitengebied nemen we als gemeente nadrukkelijk de rol als regisseur en hoe we de doelen vanuit de omgevingsvisie willen bereiken. Om die doelen te behalen zullen ook keuzes gemaakt moeten worden. Deze keuzes zullen uiteindelijk moeten landen in het omgevingsplan. Dit omgevingsprogramma beschrijft hoe we de doelen van de Omgevingsvisie gaan realiseren en heeft een tijdshorizon tot circa 2030. Dit doen we op basis van drie ruimtelijke principes die nog nader worden uitgewerkt in het Ruimtelijk Kwaliteitskader:

- Afwentelen wordt voorkomen;
- Meervoudig ruimtegebruik;
- De identiteit van een gebied staat centraal.

Om de transitie van het buitengebied vorm te geven, is het buitengebied verdeeld in 4 zones¹ zoals beschreven in de Omgevingsvisie:

- Zone A: Landbouwgebieden
- Zone B: Randon Natuur en beekdalen
- Zone C: Natuurgebieden
- Stadsrandzone / Kernrandzones

De zonering in de ontwerp POVI sluit aan bij de zonering zoals die is vastgelegd in de omgevingsvisie van gemeente Weert.

¹ In de Omgevingsvisie wordt gesproken over 3 zones. De stadsrandzone/kernrandzone is hier als 4^e zone aan toegevoegd.

We zetten hiermee in op maatwerk. Dit moet de inwoners en ondernemers van het buitengebied duidelijkheid bieden over een toekomstbestendige ontwikkelrichting die past bij de lokale omgeving en omstandigheden. We hanteren een faciliterende en netwerkende rol met ruimte voor experimenten. Om structuur en overzicht te geven aan het omgevingsprogramma gaan we aan de hand van een 6-tal thema's resultaten en maatregelen uitwerken en worden deze per thema nader beschreven; zie verder hoofdstuk 2.

1.3 EU, Rijks, NOVEX de Peel en provinciale doelen

Via het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) werd door het rijk samen met de provincie aan een integrale aanpak van het landelijk gebied gewerkt. Het NPLG zette in op een samenhangende aanpak van de doelen voor natuur/stikstof, water en klimaat (broeikasgasreductie en koolstofvastlegging) in het landelijk gebied. Deze komen voort uit internationale verplichtingen waar ook Nederland aan gehouden is. Op provinciaal niveau werd met het gebiedsprogramma voor Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG) invulling gegeven aan de aanpak van bovengenoemde doelen.

Met het aantreden van het kabinet Schoof is een andere koers ingezet. Het budget voor het NPLG is verlaagd van €24 miljard naar €5 miljard. Het NPLG is vervangen door het plan Ruimte voor Landbouw en Natuur, waarin meer gebiedsgericht wordt gewerkt aan de aanpak van kwetsbare natuur. De voorjaarnota laat zien dat het beschikbare instrumentarium voor ruimtelijke opgaven in het landelijk gebied de komende jaren zeer beperkt zullen zijn.

Na het stopzetten van het LPLG was er bij de partners in de Plattelandscoalitie² duidelijk het besef dat de eertijds beoogde ontwikkelingen in het landelijk gebied van Limburg beslist een nieuw vervolg zouden moeten krijgen. Limburg gaat middels het Limburgs Offensief Stikstof (LOS) gezamenlijk aan de slag voor een geborgde daling van stikstofemissie en natuurherstel. De provincie Limburg heeft met het LOS de ambitie om de financiële middelen en instrumenten in samenhang in te zetten en te beginnen met wat mogelijk is voor het bereiken van concrete resultaten voor reductie van de stikstofdeposities, natuurherstel en perspectief op vergunningverlening voor economische ontwikkelingen.

In de uitvoering gaat men nauw samenwerken met alle gebiedspartners in de Plattelandscoalitie (PLC). De ontwikkelingen en maatregelen zullen in regionale en lokale samenhang met elkaar worden opgepakt. Op deze wijze is de ambitie om ontwikkelingen weer mogelijk te gaan maken met perspectief voor ondernemers, waarbij we tegelijkertijd de natuur wordt beschermt en herstelt.

Om de ambitie waar te maken, streeft de provincie de volgende dubbeldoelstelling na:
Realisatie van de aan de provincie opgedragen wettelijke kerndoelen voor natuur, stikstof, water, bodem en klimaat;
Realisatie van een economisch 'blijvers perspectief' voor inwoners en ondernemers in Limburg door zo snel mogelijk meer duidelijkheid te bieden over een houdbare vergunningverlening voor de landbouw én voor projecten op het gebied van wonen, werken en bereikbaarheid.

NOVEX de Peel

In het NOVEX-gebied De Peel komen veel en omvangrijke opgaven samen. Rijk en regio werken interbestuurlijk samen aan een duurzame en meerkleurige Peel en aan een samenhangende uitvoering in Brabant en Limburg.

Voor het NOVEX-gebied De Peel hebben de samenwerkende overheden op verzoek van het kabinet een Ontwikkelperspectief opgesteld, met als doel om via sleutelprojecten en

² Plattelandscoalitie bestaat uit Staatsbosbeheer, Waterschap Limburg, LLTB, Natuur- en Milieufederatie, Limburgs Landschap, 4 gemeenten en de provincie Limburg

Impulsregeling een beweging in de streek op gang te brengen. Dat perspectief is de onderlegger is voor regionale uitvoerings- en investeringsafspraken (RUIA) waarin is afgesproken 16 sleutelthema's uit te werken. Het tempo waarin de sleutelthema's lopen verschilt. Voor een aantal projecten spelen er al tal van ontwikkelingen en projecten in de streek en kunnen we snel meters maken. Niet alle thema's bevinden zich in hetzelfde ontwikkelstadium, sommige projecten zijn al gestart, andere vergen nog verdere uitwerking. Jaarlijkse actualisatie van de RUIA zorgen voor bijsturing waar nodig.

De sleutelthema's beogen ontwikkelruimte te maken, helpen om te innoveren, en bevorderen leefbaarheid. Ze hebben onderlinge samenhang en worden ook zo opgebouwd. Zo ontstaan enkele pakketten/mandjes van aanpakken met bijbehorende (geaggregeerde) financieringsafspraken. De Plan van aanpakken van de afzonderlijke thema's vormen hiervoor de bouwstenen.

In toenemende mate hebben we oog voor de actuele situatie. Gelet op de politieke druk op woningbouw, energie-opwek, circulaire economie, mobiliteit en toekomstperspectief van de landbouw, is het niet reëel om te stellen dat er meer ruimte voor natuur, bos en water zal komen. Daarnaast weten we dat het behalen van 100% van de water- en natuurdoelen niet haalbaar is, zonder samenleving ontwrichtende én internationale maatregelen te treffen. In plaats van te kijken wat we willen redden en wat we opgeven, blijft Rijk en provincie doorgaan voor 100% doelbereik. We verliezen energie op hoe we het te weinige geld gaan inzetten, waarvan de vraag is of dit ook wel op die plekken gaat landen die er écht toe doen. Niet alle natuur is even waardevol en uniek of is ook duurzaam handhaafbaar. Om die reden kiest Weert hierin geen actieve rol op te nemen omdat wij van mening zijn dat Rijk en provincie hiervoor eerst aan zet zijn.

1.4 Hoe is het programma tot stand gekomen

In de afgelopen jaren zijn verschillende onderwerpen aan de orde gekomen. Dergelijke keuzes maken we niet van achter de bureautafel. Daarover is voor elk thema de afgelopen jaren intensief gesproken met veel verschillende inwoners en partners. We werken daarbij samen met allerlei partijen van binnen en buiten onze gemeente. Voor dit Programma Buitengebied hebben we het totstandkomingsproces opgeknipt in 3 stappen: plan van aanpak (startnotitie), wensen en bedenkingen op het concept omgevingsprogramma Buitengebied en het definitieve omgevingsprogramma Buitengebied. In augustus 2023 zijn we begonnen met het opstellen van een plan van aanpak dat besproken is met de gemeenteraad.

1.4.1 Raad van Inspiratie

In de gemeente Weert bestond er nog geen samenwerking tussen boeren en burgers om te werken aan een gezonde toekomst voor het buitengebied. Om het proces op te starten hebben we een proces gestart om gezamenlijk te leren wat het buitengebied ons allen kan bieden en daarmee een gezamenlijke beweging op te starten hebben wij een Raad van Inspiratie (RvI) in het leven geroepen. De RvI heeft als opdracht gekregen om een gemeenschappelijk beeld van het buitengebied van Weert te formuleren voor de realisatie van de doelen uit de Omgevingsvisie. De RvI bestaat uit een gemêleerd gezelschap van 14 bevoegde ervaringsdeskundigen uit de gehele gemeente Weert waarmee we een 5-tal uitvoerige bijeenkomsten hebben gehad; vrijwillig en zonder last- of ruggespraak.

Tijdens de 5 bijeenkomsten is een diepgaande dialoog gevoerd over de koers die nodig is voor een vitaal buitengebied. Dat vereist in de eerste plaats het samen inkleuren van de ambitie en het spreken van dezelfde taal. Anderzijds werkten we in co-creatie aan een schets van een gewenst buitengebied tot 2020. Door gezamenlijk te bepalen wat de waarden betekenen en deze vervolgens te toetsen aan de te verwachten maatschappelijke veranderingen, komen sociale waarden en fysieke waarden bij elkaar.

De waarden zijn dus centraal gesteld en niet de huidige regels; deze vormen slechts een middel om het doel te bereiken. De RvI realiseert zich tegelijkertijd dat het tijd vraagt om deze koers samen met elkaar te gaan varen en daaraan vast te houden. De gezamenlijke waarden vormen in feite de basis voor de 'stip aan de horizon', die houvast biedt voor alle betrokkenen. Dat vereist vastberadenheid en samen optrekken in de onzekere tijd die voor ons ligt. De RvI heeft de gezamenlijke ambitie beknopt beschreven aan de hand van de volgende waarden:

- Lokaal maatwerk
- Diversiteit in functies = meervoudig ruimtegebruik (sluit aan op de Omgevingsvisie Weert)
- Leefbaarheid
- Identiteit van Weert = de identiteit van een gebied staat centraal (sluit aan op de Omgevingsvisie Weert)

Voor elk begrip afzonderlijk is een inkleuring gegeven met als resultaat dat de contouren zichtbaar worden van het buitengebied waarvoor we samen willen gaan in Weert. De RvI realiseert zich dat deze begrippen pas kracht krijgen als ze concreet ingevuld gaan worden. In programma naar uitvoering (hoofdstuk 3) worden hiervoor voorstellen gedaan. Daarbij ziet RvI het buitengebied en de kleine kernen als één domein namelijk als het Landelijk Gebied van gemeente Weert.

De Raad van Inspiratie komt in de toekomst drie keer per jaar bijeen om in een informele setting de gemeente Weert gevraagd en ongevraagd advies en inspiratie te geven over de grote vraagstukken van ons buitengebied.

1.4.2 Stakeholders

Voor de vertaling naar een concept programma hebben we daarnaast in oktober en november 2024 een 6-tal verdiepende werksessies gehouden binnen onze eigen ambtelijke organisatie alsook met belanghebbenden op de thema's landbouw, recreatie en toerisme, natuur en water. Concreet hebben LLTB, Natuurmonumenten, Waterschap Limburg, Boeren van Weert, Natuur & Milieufederatie Limburg, Ark, Natuurrijk Limburg en Plattelandscoöperatie deelgenomen. Ook hebben we enkele gesprekken gehad met een afvaardiging van de provincie en onze buurgemeenten.

1.5 Programmabeschrijving

1.5.1 Programma-afbakening

Het programma richt zich op realisatie van maatregelen gericht op het behalen van de gestelde doelen die zich fysiek binnen de grenzen van de gemeente Weert bevinden. Het is een dynamisch programma, daar waar energie zit werken we samen om de doelen van het omgevingsprogramma te realiseren. Het omgevingsprogramma richt zich ook op netwerken die bovenregionaal georganiseerd zijn. Daarbij wordt ook de rol en de verantwoordelijkheid van de gemeente beschreven. Voor de vele opgaven staat de gemeente niet primair aan de lat. Die liggen voornamelijk bij het Waterschap, de Provincie, het Rijk, Terrein Beherende Organisaties en ondernemers.

1.5.2 Samenwerking en afspraken met derden

In de gemeente Weert en de regio zijn diverse netwerken actief, waarin maatschappelijke organisaties, ondernemers en overheden vertegenwoordigd zijn, die gekoppeld zijn aan een of meerdere sleutelopgaven. Deze netwerken worden meegenomen in het omgevingsprogramma Buitengebied. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt met diverse regionale platforms zoals PIO Weerterland, Platform Vitale veehouderij, NOVEX de Peel en Plattelandscoalitie. Met UNESCO mens- en biosfeer KempenBroek volgen en realiseren we de grensoverschrijdende ontwikkelingen. Daarbij moeten we ook aanhaken bij de recreatieve organisaties.

1.6 Uitgangspunten

Op dit moment hebben we in Weert een breed palet aan beleid en programma's voor het ruimtelijk domein. Bij het herzien en/of het opstellen van nieuwe thematische programma's zorgen we voor dat deze aansluiten bij de strategische visie en omgevingsvisie. Voor het programma buitengebied willen we daarvoor onderstaande uitgangspunten hanteren:

- De uitdagingen zijn complex. Er zijn geen eenvoudige oplossingen. Gebiedsgerichte aanpak (GGA) door onderwerpend onderzoeken in de vorm van adaptiepaden helpt ons om deze complexiteit te brengen naar oplossingen
- De voorliggende complexe opgaven vragen van de overheid en ondernemers om lef te tonen. Vertrouwen en duidelijkheid (betrouwbaar en voorspelbaar zijn), rust (kom uit de waan van de dag) en daadkracht.
- De transitie van de landbouw is vooral een transitie van het landelijk gebied, naast innovatie in de agrarische sector.
- Wij gaan uit van transparantie, iedereen aan tafelen openheid. Het is lastig, maar nodig. GGA geeft die mogelijkheid om iedereen in zijn waarde te laten. Enkel in gesprek met de koepelorganisaties en hun vertegenwoordiger is niet de oplossing;
- Regionaal enkel wat je als individuele gemeente niet kunt oplossen en realiseren. De intentie is in ieder geval het bundelen van kennis, capaciteit en middelen, naast het organiseren van ambtelijke en bestuurlijke doorzettingsmacht;
- Zorgen voor voldoende capaciteit en kennis. Dat vraagt naast voldoende, vooral bundeling van krachten. Tevens slimmer werken en efficiënter organiseren;
- De diversiteit is groot. De "gemiddelde agrarische ondernemer" bestaat niet. Er is niet een richting. We houden rekening met maatwerk en veel casussen.
- Binnen de regio trekken we gezamenlijk op maar er blijft ruimte om lokaal andere keuzes te maken. Op regionaal niveau word enkel georganiseerd wat op lokaal niveau niet gereorganiseerd kan worden of lokaal inefficiënt is. De regio legt de focus bij transitie landbouw op de regionale overheid en de agrarische ondernemers.
- Op de transitie landbouw te realiseren is een transitie van de gehele keten noodzakelijk, maar de regio heeft enkel direct invloed op de ontwikkeling van regionale en lokale overheden en de agrarische ondernemers in de regio. Vanuit Keyport, NOVEX de Peel en Brightlands Campus Greenport Venlo lopen er ook programma's die invloed hebben op de keten.

1.7 Uitvoering programma buitengebied

De projecten uit het omgevingsprogramma Buitengebied zijn gericht op het vitaal houden en versterken van het buitengebied van Weert. De rol van de gemeente Weert is vooral gericht op faciliteren en stimuleren. Daarom zijn de projecten sterk verkennend, mogelijkheden zoekend, inventariserend en inzichtelijk makend. In het omgevingsprogramma Buitengebied is sterk ingezet op de huidige dynamiek. Daarom nodigt Weert burgers en ondernemers uit om hun initiatieven voor ruimtelijke ontwikkelingen aan de gemeente voor te leggen en de ambities uit dit programma alvast mee te nemen in hun plannen.

Doel van het programma is in de eerste plaats om aan te geven op welke wijze doelen vanuit onze Omgevingsvisie gerealiseerd gaan worden. Naast de doelen die volgen uit Europese, Nationale en Provinciale verplichtingen, hebben we zes specifiek thema's toegevoegd om de doelen in Weert te realiseren. De leefbaarheid van het landelijk gebied en (economisch) perspectief voor sectoren, met name de landbouw, vinden wij van cruciaal belang. De urgentie van de opgaven en de onzekerheden voor de landbouw maken dat we snelheid moeten maken in de uitvoering van maatregelen. Niet alles kan tegelijk en overal worden opgepakt; daarvoor zijn de beschikbare middelen en de uitvoeringscapaciteit te beperkt. We bieden een toekomstperspectief aan mensen om te wonen en werken in een aantrekkelijke, sociale, gezonde en veilige leefomgeving.

De inzet vanuit de gemeente Weert en haar partners kan alleen worden waargemaakt als de randvoorwaarden vanuit het Rijk en provincie op orde zijn. Dat is nu niet het geval. Recente uitspraken van de Raad van State hebben nog een bevestigd dat er, binnen de huidige kaders van internationale en nationale wetgeving, geen andere weg meer is dan volop inzetten op reductie van stikstofemissies en natuurherstel. Het tempo waarin stikstofemissies dalen en natuurherstel wordt gerealiseerd is bepalend voor het tempo waarin vergunningen weer kunnen worden verleend en de lokale economie en woningbouw weer van het slot kan. Zolang de stikstofemissies onvoldoende gedaald zijn blijven aanvullende maatregelen in Natura-2000 gebieden nodig om de effecten hiervan te bestrijden. Hierin neemt de provincie Limburg middels het Limburgs Offensief Stikstof de regie.

Gezien de grote opgaven m.b.t. water, klimaat en natuur is expliciet de samenhang met het programma GroenBlauw van belang. In het buitengebied ligt de opgave om de GroenBlauwe gebieden met het buitengebied te verbinden en de stadrandzones verder vorm te geven. Gekoppeld aan verbindingzones en groenstructuren worden recreatieve routes verbonden om sporten en ontspanning te stimuleren.

Met het project Klimaatadaptatiepaden gaan we de verdiepingsslag voor de deelgebieden Altweerterheide-Tungelroysebeek, op initiatief van de gemeente Weert, met lokale belanghebbenden na wat er moet gebeuren op lokaal niveau voor de natuur, het water, landbouw en de klimaatdoelen. Om er voor te zorgen dat de uitwerking aansluit op de kenmerken en de behoefte vanuit het gebied is het belangrijk dat dit gebeurt in samenwerking met de belanghebbenden binnen de beide deelgebieden.

2. Thema's en Activiteiten

2.1 Thema's

Het buitengebied van Weert wordt gewaardeerd om haar kwaliteiten, maar in het gebied doen zich ook verschillende kansen en uitdagingen voor. Zowel vanuit de lokale als een bredere maatschappelijke context. In het kader van de Omgevingsvisie zijn deze trends en ontwikkelingen al geïnventariseerd en geduid en ook in het omgevingsprogramma buitengebied is en wordt gesproken met de belanghebbenden in het gebied. Hieruit hebben we 6 thema's gedestilleerd die ontegenzeggelijk invloed zullen hebben op de ontwikkeling van het buitengebied van Weert:

- Water & Bodem
- Rijke Natuur & Landschap
- Ruimte voor Energie
- Mobiliteit
- Prettig en Gezond Wonen
- Toekomstbestendige economische dragers

2.2 Wat gaan we doen?

In deze paragraaf worden per thema de doelen uit de Omgevingsvisie beschreven. Tevens worden de resultaten beschreven en de bijbehorende activiteiten die nodig zijn om de doelen te behalen.

2.2.1 Thema Water & Bodem

Doelen uit de Omgevingsvisie voor het thema water en bodem:

- Water en bodem zijn leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- We zetten in op een gezond watersysteem weerbaar tegen droogte en wateroverlast.

Wat vraagt het bodem- en watersysteem van de toekomst van Weert?

De kenmerken van bodem- en watersysteem dienen leidend te zijn bij toekomstige (ruimtelijke) ontwikkelingen maar hebben onbedoeld een belemmerend beeld opgeroepen. In Weert willen we op zoek naar oplossingen die de verschillende belangen verenigen in plaats van scheiden, door zoveel mogelijk multifunctioneel ruimtegebruik en creatieve oplossingen.

a. Rekening houden met water en bodem

De koers bij de inrichting van Weert is om meer rekening te houden met water en bodem, zodat we ook de komende decennia voldoende, schoon water en een gezonde bodem behouden. Waar voorheen vrijwel alles maakbaar leek, is nu noodzakelijk om meer rekening te houden met de grenzen van het bodem- en watersysteem. Wat dit voor Weert betekent is samengevat in enkele uitgangspunten:

- Niet afwentelen op andere gebieden of functies, of van privaat naar publiek;
- Meer rekening houden met extremen (in regenval en droogte bijvoorbeeld);
- In samenhang omgaan met wateroverlast, droogte en de bodem (niet alleen maar afvoeren maar de sponswerking van de bodem versterken om water ook vast te houden bij droogte);
- Minder afdekken en vergraven, niet meer verontreinigen van de bodem;
- Integrale aanpak in de leefomgeving; opgaven oppakken in samenhang met andere opgaven zoals woningbouw en landbouwtransitie.

Rijk, provincie en waterschap zitten midden in de beleidsontwikkeling rondom dit thema. Vanuit Weert volgen we deze ontwikkelingen.

b. Het bodem- en watersysteem in Weert

Waterkwantiteit

In periodes van extreme droogte hebben boeren op de drogere gronden een probleem wanneer er niet meer onbeperkt beregend mag worden. Maar ook terreinbeheerders ervaren de gevolgen van toenemende droogte al, o.a. doordat (beeldbepalende) bomen en bossen het moeilijk hebben. Ditzelfde geldt bij wateroverlast, ook dan ervaren agrariërs problemen (niet kunnen oogsten of zaaien), maar ook terreinbeheerders vinden wateroverlast niet altijd fijn (bomen kunnen door extreem hoge waterstanden het moeilijk hebben, zeker in combinatie met droge jaren). Met maatregelen vanuit het omgevingsprogramma GroenBlauw houden we in de stedelijke omgeving steeds meer het water vast en infiltreren we terplekke wat ten goede komt aan het grondwater in het buitengebied.

De bodem kan hierbij een positieve rol spelen. Een goede bodem heeft een groter watervasthoudend vermogen maar kan ook water beter afvoeren. Daarvoor hebben we in Weert met enkele agrariërs de pilot Bokashi opgestart waarbij we bermmaaisel en gemeentelijk bladafval gebruiken als organische meststof.

Waterkwaliteit

Waar nu veel focus op stikstofmaatregelen ligt, wordt verwacht dat daarna waterkwaliteit hét thema wordt. Ook hier zijn namelijk Europese afspraken over gemaakt waar Nederland zich aan dient te houden. Ter verbetering van de waterkwaliteit is de Kaderrichtlijn Water (KRW) opgesteld, die wordt uitgevoerd en gemonitord door het Waterschap. Onderdeel hiervan zijn zones langs (hoofd-) watergangen waar niet meer met bestrijdingsmiddelen gespoten mag worden en waar ook niet bemest mag worden. De maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water moeten uiterlijk in 2027 uitgevoerd zijn. Als gemeente hebben wij een opgave rondom onze riool overstorten waarvan de maatregelen in het omgevingsprogramma GroenBlauw staan beschreven. De afstemming tussen de beide programma's zal periodiek plaatsvinden.

Spuitzones

Rondom het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de effecten hiervan zijn veel ontwikkelingen gaande. Er zijn en worden onderzoeken gedaan naar de effecten van blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen. Hieruit is naar voren gekomen dat gewasbeschermingsmiddelen ziektes als Parkinson en geboortedefecten kunnen veroorzaken.. Ongeruste burgers starten (civiel) juridische procedures tegen agrarische bedrijven. Het Rijk heeft te kennen gegeven te gaan onderzoeken of en hoe er kaders kunnen worden aangereikt voor het uit te voeren ecologisch onderzoek naar het effect van gewasbeschermingsmiddelen. Daarnaast laat het Rijk in beantwoording van Kamervragen weten dat het in gesprek is met het RIVM en de WUR om een verkennend onderzoek te verrichten ter onderbouwing van spuitzones. Ook is in opdracht van het Rijk een 'Impactanalyse stoppen van gebruik van bestrijdingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden' uitgevoerd. Er is behoefte aan wetenschappelijke onderbouwing om te kunnen beoordelen of voldoende invulling is gegeven aan het voorzorgsbeginsel.

De Omgevingswet heeft het onderwerp gezondheid een prominentere plaats gegeven. Het Ctgb moet in het kader van het voorzorgsbeginsel de toegestane middelen op de markt gaan (her)beoordelen om een onaanvaardbaar risico voor de gezondheid van mens, dier of milieu te

voorkomen. Het Rijk laat onderzoek doen naar de benodigde afstand tussen functies en de motivering hiervan. En wordt er gewerkt aan innovatie in technieken.

Onderzoek laat zien dat er chemische stoffen die gebruikt worden als gewasbeschermingsmiddelen worden teruggevonden in Natura2000gebieden. Dit zowel in de randen van het gebied alsook in de kern op grote afstand van de landbouwpercelen. Echter ondanks voorgenoemd onderzoek is er in Nederland nog maar weinig kennis ontwikkeld over eventuele negatieve effecten op Natura2000-gebieden ten gevolge van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Wij onderschrijven daarom de noodzaak tot meer onderzoek. Hoewel kennis over de effecten van gewasbeschermingsmiddelen in Weert relevant zou zijn, zijn we van mening dat het raadzaam is dat deze kennis beschikbaar komt voor alle Natura2000 gebieden. Wij zijn daarom van mening dat dergelijke onderzoeken moeten worden ingesteld door het Rijk en/of in IPO-verband. In opdracht van het IPO wordt op dit moment een verkenning gedaan naar de effecten van gewasbeschermingsmiddelen op o.a. Natura2000- en grondwaterbeschermingsgebieden. De uitkomsten daarvan worden eind 2025 verwacht.

Gezondheid is essentieel om lekker te kunnen leven, leren, werken en ondernemen. Om dit doel te behalen wordt er gewerkt aan een transitie van de landbouw. Een uitdaging is dat onze woningbouwambitie en de landbouw niet overal te verenigen zijn. Voor (nieuwe) gevoelige functies in de nabijheid van agrarische gronden waarop gewasbeschermingsmiddelen (kunnen) worden gebruikt, moet namelijk rekening worden gehouden met driftblootstelling, verdamping en de gevolgen voor de volksgezondheid. Samen met ondernemers gaan we de dialoog en kennisdeling voor ambtenaren, bestuurders, bezorgde burgers en omwonenden faciliteren. Doel is om inzicht te geven in de keuzes, gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, uitdagingen en kansen waarmee deze ondernemers werken én hoe regelgeving en beleid daarin een rol spelen en hoe we hier als Weert mee (willen) omgaan.

Onze inspanningen zijn primair gericht op het bevorderen van duurzame landbouw en het ondersteunen van initiatieven die het gebruik van chemische middelen helpen verminderen. In nauwe samenwerking met betrokken partijen, zoals agrariërs, kennisinstellingen en natuurorganisaties, dragen we actief bij aan de verduurzaming van de landbouw. We blijven ons inzetten om innovatieve oplossingen en best practices te stimuleren, met als doel een gezonde leefomgeving en een toekomstbestendige landbouw te realiseren. Op dit moment werken we samen met gemeente Venray en Horst ad Maas aan een convenant van meerdere partijen. De afspraken die daarin staan gaan over een duurzame teelt en over gewasbescherming. Zo spuiten telers niet bij bepaald weer en worden er afspraken gemaakt over het informeren van de buurt.

Activiteiten thema water & bodem

Activiteit	Trekker	Start	Gereed	Kosten	
Systeem klimaatadaptatiepaden in 2 gebieden met belanghebbenden experimenteren en uitrollen	Gemeente	2024	2025	€ 93.500	Gefinancierd vanuit Novex de Peel, gemeente en Rijk
Uitrol en implementatie adaptatiepaden over meerdere deelgebieden	Gemeente	2026	2028	€ 100.000	Prioriteit 038 – begroting 2024
Uitvoering van de KRW-maatregelen;	gemeente	2025	2027		Valt onder omgevingsprogramma groenblauw
Omleiding Oude Graaf en afvoer landbouwwater Weerterbos	Waterschap	2025	2028		Gefinancierd vanuit Rijk en Provincie

Middels enkele technische en sociale innovaties opnemen van regels m.b.t. spuitzones. Daarbij gaan we in gesprek met agrariërs en omwonenden	gemeente	2025	2026	PM	Opstellen convenant met de 6 Peel - gemeenten Bedrijfsbezoeken met gemeenteraad & ambtenaren
Verkennen wijzigen onderdeel spuitzones in omgevingsplan? Dialoog als belangrijk instrument	Gemeente	2025	2026		In afstemming met Peelgemeenten
Faciliteren dialoog, kennisdeling en ontwikkelen instrumenten spuitvrije zones incl. monitoring	gemeente	2025	2027	PM	Afhankelijk van jurisprudentie en landelijke wet- en regelgeving
Pilot groene reststromen voor bodemverbetering verder intensiveren (PiO project)	Gemeente i.s.m. agrariërs	2023	2027	Uit regulier budget i.p.v. afvoer	Optimalisering van ecologisch bermbeheer

2.2.2 Thema Rijke Natuur & Landschap

Doelen uit de Omgevingsvisie voor het thema natuur & landschap:

We versterken en herstellen biodiversiteit.

In 2027 moet minimaal 20% van de gemeente Weert klimaatbestendig en waterrobuust zijn ingericht.

[Hoe zien de landschappelijke en ecologische structuren van Weert er in de toekomst uit?](#)

Natuur, landschap en cultuurhistorie zijn kwetsbare

ruimtelijke structuren. Deze bepalen mede de identiteit en herkenbaarheid van gebieden. Deze ruimtelijke structuren komen als gevolg van het bouwen van woningen of bedrijventerreinen onder druk te staan. Voor een toekomstbestendig buitengebied zijn ecologische en landschappelijke kwaliteiten juist essentieel. De spelregels om dit te waarborgen komen terug in het Ruimtelijk Kwaliteitskader. De status voor natuur, water en bos is geborgd zowel in onze omgevingsvisie als de provinciale omgevingsvisie.

Landschappen en natuur in Weert

De landschappen van Weert komen in de Omgevingsvisie duidelijk naar voren als belangrijke waarde voor de gemeente. Zowel intern als extern wordt de diversiteit aan landschappen vrijwel altijd als belangrijke kwaliteit benoemd. Regelmatig wordt hierbij verwezen naar de Groenste Regio. Tegelijkertijd valt op dat de vertaling van deze kwaliteit naar beleid en praktijk soms vooral impliciet is. Sinds 2016 zijn al goede resultaten geboekt met Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). De ambities van dit programma zijn gericht op het herstel en behoud van belangrijke doelsoorten en leefgebieden in en om agrarische gebieden en bijdragen aan

verduurzaming van de landbouwsector. Het gaat dan vooral om agrarische gebieden in de groenblauwe mantel. Concrete maatregelen zijn bijvoorbeeld genomen ter verbetering van leefgebieden van akker- en weidevogels, zoogdieren en insecten, de invulling van bufferzones rond Natura 2000-gebieden en het herstel van landschapselementen als hagen en bomen.

Middels de samenwerking in het mens & biosfeer gebied Kempenbroek wordt middels projecten op het vlak van natuur, landschap, water en recreatie & toerisme verder vorm gegeven aan het herstel van de natte natuur, ontwikkeling van klimaatbuffers en het verbinden van de natuurgebieden. Naast de vele landbouwers die zich inzetten voor hun stukje van het mens en biosfeergebied, worden de natuur-, bosgebieden en de waterlopen beheerd door verschillende organisaties. Daarnaast worden er op dit moment verkenningen gedaan op het vlak van bodem en bodemvitaliteit en extensivering van de landbouw. Vanuit Weert zijn we hier zowel ambtelijk alsook bestuurlijk nauw betrokken bij de verkenningen en planvorming.

Huidige natuurgebieden

Een deel van het Weerter landschap is beschermd als natuurgebied. De natuurgebieden in onze gemeente vallen onder het Nationaal Natuurnetwerk (NNN). Natura2000-gebieden zijn onderdeel van het Nationaal Natuurnetwerk. Binnen Weert zijn dat De Weerter-en Budelerbergen en Ringelsven, met daarin de Laurabossen. De Roeventerpeel, Heykersbroek, Moeselpeel en Kruispeel vallen niet onder Natura2000-beleid. In Nationaal Natuurnetwerk (NNN) is juist voor deze gebieden ruimte voor andere initiatieven.

In het Natura2000-gebied Weerter-en Budelerbergen en Ringselven wordt gestart door waterschap Limburg i.s.m. provincie Limburg gestart met natuurherstellende en -verbeteringsmaatregelen. Deze maatregelen zijn erop gericht om op dit moment, met nog een overschot aan stikstofdepositie, de verslechtering te stoppen, uiteindelijk te herstellen en de goede stand van de natuur in stand te houden. Het betreft een combinatie van emissiereductie maatregelen, herstelmaatregelen hydrologische condities, natuurherstelmaatregelen en (inrichting en beheer) en uitbreiding van natuurareaal en verbindingen. Al deze maatregelen moeten elkaar versterken om dit natuurgebied te beschermen.

De vermindering van stikstofemissies draagt voor een belangrijk deel bij aan herstel van de natuur, maar er is meer nodig om de natuur te laten herstellen bv herstel van de hydrologische condities; In Weert is een Natura 2000-gebied (Weerter- en Budelerbergen) met grondwaterafhankelijke natuur waarbij we te maken hebben met lage grondwaterstanden en waarbij de waterkwaliteit niet voldoet.

Klimaatakkoord

In het klimaatakkoord wordt ingezet op 10% meer 'groenblauwe dooradering'. Met groenblauwe dooradering wordt het netwerk van de natuurlijke elementen in het (agrarische) landschap bedoeld. Deze groenblauwe dooradering draagt bij aan meerdere opgaven, waaronder versterking van de biodiversiteit, verbetering van waterkwaliteit en versterking van het landschap. Om die reden zijn Waterschap en Provincie, in het kader van het afmaken van de Waterbuffer Kempenbroek, bezig met de uitvoering van het klimaatbuffer Wijffelterbroek. De door het Rijk beschikbare beheervergoedingen kunnen in 2026 vanuit agrarische natuurverenigingen, het beheer van dergelijke landschapselementen een bijdrage levert aan het inkomen van boeren. Provincie werkt op dit moment aan de besluitvorming POVI waarbij de verwachting is dat er extra aandacht rondom inrichting voor landschapselementen gaat komen.

Biodiversiteit

Herstel en versterking van de biodiversiteit is een brede opgave, die geldt voor heel ons buitengebied. De afname van biodiversiteit wordt de agrarische sector zwaar aangerekend. Emissies van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten zoals stikstof zijn hierin belangrijke factoren geweest. Om deze opgaven te bereiken is beoordeeld welke resultaten daarvoor nodig zijn en welke acties daarvoor uitgevoerd moeten worden. De gemeente wil een aanplantregeling openstellen die bijdraagt aan het vergroenen van de landelijke omgeving en het vergroten van de biodiversiteit.

Aanplantregeling

Inwoners en ondernemers in het buitengebied kunnen met deze aanplantregeling groen planten op hun eigendom (erf of terrein). Na de aanmelding wordt eerst getoetst of voldaan wordt aan de voorwaarden. Daarna vindt een intakegesprek plaats en maakt een landschaps-deskundige in overleg met de aanvrager een ontwerp en stelt een plantlijst op. Met deze regeling wordt de aanplant van landschapselementen zoals hagen, lanen, hoogstamboomgaarden, houtsingels op particuliere

gronden in het buitengebied en de dorpsmantels van de gemeente Weert, gestimuleerd. Doel is:

- Herstel cultuurhistorische waarde;
- Versterken landschapskwaliteit;
- Herstel biodiversiteit;
- Vergroten betrokkenheid van inwoners met het landschap.

Activiteiten thema natuur & landschap

Activiteit	Trekker	Start	Gereed	Kosten	
Verkenning Gebiedsontwikkeling Moeselpel / Roekes-Peel	Natuurmonumenten & gemeente Weert	2025	2026	€ 75.000	Indienen Regiodeal via PiO Weerterland
Het opstellen van plan van aanpak beheerplan voor versterken en beheren van kleine landschapselementen waarbij verwerking richting circulaire economie aandacht krijgt;	Gemeente Weert i.s.m. PCPM	2026	2027	€ 150.000	Plan van aanpak voor indiening Regiodeal Uitvoering 2026
Aanplantregeling als versterken landschapselementen & biodiversiteit	Gemeente	2026	2028	€ 100.000	Indienen als prioriteit 2026
Onderzoek naar ecologische plaagbestrijding bij bomen;	Gemeente	2025	2026	PM	Komt in omgevingsprogramma groenblauw

2.2.3 Thema Ruimte voor Energie

Doelen uit de Omgevingsvisie voor het thema ruimte voor energie:

- Weert is energieneutraal in 2050.

Hoe en waar maken we ruimte voor duurzame energie in Weert?

De transitie naar een duurzame opwekking van elektriciteit en warmte zal ook in het buitengebied zijn effecten laten zien. Een steeds groter deel van de elektriciteitsvraag zal door zon, wind en water opgewekt moeten worden, welke een ruimteclaim zullen vragen in het buitengebied. In de RES NML (Regionale Energie Strategie Noord- en Midden-Limburg) is een bod gedaan over de hoeveelheid duurzame elektriciteit die in de regio opgewekt moet worden, maar dit moet nog ruimtelijk uitgewerkt worden. Energie-opwek voor eigen gebruik door agrarische bedrijven of bedrijventerreinen zal mogelijk resulteren in een toename van kleine windmolens, biogasinstallaties en zonneparken. De uitgangspunten hiervoor worden bepaald in het nog op te stellen kaderstelling energietransitie. In de ruimtelijke ontwikkelstrategie hebben we 2 gebieden aangewezen voor energielandschappen.

Ruimte nodig voor duurzame energie

Op dit moment is er sprake van netcongestie. Het elektriciteitsnet is in Weert flink overbelast. Dit betekent bijvoorbeeld dat er geen nieuwe grootschalige zonnevelden of bedrijven aangesloten kunnen worden. De vragen en lessen hieruit nemen we mee in de ontwikkeling van het omgevingsprogramma Buitengebied. De houding vanuit het Rijk is om in de agrarische gebieden ten alle tijden voorrang te verlenen aan agrarische activiteiten.

Als gemeente volgen we de wet- en regelgeving vanuit het rijk en de provincie. In onze omgevingsvisie wordt geen ruimte geboden voor grootschalige zonnevelden in primair landbouwgebied, beekdalen en natuurgebieden

Verkenning scenario's groen gas

Door adviesbureau E-kwadraat is in opdracht van de provincie Limburg een Haalbaarheidsverkenning Groen Gas in Limburg uitgevoerd, waarbij de (sub)regio Cranendonck-Leudal-Nederweert en Weert heeft gediend als pilot regio. Naast de 4 kansrijke scenario's voor een sluitende businesscase is de bijkomstigheid van de Groen gas productie is dat er met dagverse mest in de installatie gewerkt kan worden. Voor de regio betekent het dagelijks ophalen van verse mest:

- 70% ammoniak wordt uit gassen gehaald waardoor ondernemers niet hoeven te investeren in nieuwestalsystemen;
- de methaanuitstoot zal met 90% teruggebracht worden;
- uit de productie van Groen gas komt een mineralen concentraat (Renure), de Europese commissie heeft vorig jaar ingestemd dat dit als kunstmest

vervanger gebruikt mag worden waardoor we naar tot kunstmest vrije regio kunnen komen.

Collectieve monomestvergisting kan een robuuste en integraal duurzame oplossing bieden voor de verduurzaming van landbouw, energievoorziening en natuurbeheer in Weert, mits tijdig bestuurlijke, financiële en juridische randvoorwaarden worden gerealiseerd. Of deze ook in Weert gaat landen is aan de markt.

Activiteiten thema ruimte voor energie

Activiteit	Trekker	Start	Gereed	Kosten	
Verkenning businesscase groen gas opwekking	gemeente	2025	2025	€50.000	Gefinancierd door provincie
met bedrijfsleven en RES businesscase groen gas opstellen en in uitvoering brengen	Gemeenten Weert-Leudal Nederweert Cranendonck	2026	2029	PM	RES, provincie & bedrijfsleven
Actualiseren Leidraad mestverwerking	Gemeente i.s.m. SML-gemeenten	2026	2026	PM	Huidige leidraad bemoeilijkt alle innovatie ontwikkelingen

2.2.4 Thema Mobiliteit

Doelen uit de Omgevingsvisie voor het thema mobiliteit:

In 2030 heeft iedereen toegang tot een verkeersveilig mobiliteitssysteem.

Het aandeel energiebehoefte t.b.v. mobiliteit is significant gereduceerd.

Wat vraagt het wegennetwerk van de toekomst van de toekomst van Weert?

Er wordt steeds meer gerecreëerd in het buitengebied, met name wandelen en fietsen, maar ook ruiterroutes worden intensief gebruikt. Dit betekent wel dat er meer behoefte is aan veilige fiets- en wandelroutes, snelfietsroutes tussen de dorpskernen, stad én recreatieplekken in het buitengebied. Daarnaast hebben de zandwegen in Weert een hoge landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden en dienen om die reden behouden te blijven.

In Weert hanteren we een heldere hiërarchie in verkeerstructuren:

- De hoofdwegenstructuur in het buitengebied zorgt voor de verbinding tussen de dorpen, de stad Weert en de ontsluiting richting A2 en provinciaal hoofdwegennet;
- Op het tussenliggende wegennet ligt het primaat bij het landbouw en bestemmingsverkeer;
- Op diverse plekken is naast het bestemmingsverkeer ook een belangrijke rol weggelegd voor recreatieverkeer.

Landbouwrouten netwerk

Binnen het vastgestelde Mobiliteitsplan Weert 2030 is aandacht voor het 'ontvlechten' van landbouwroutes en recreatieve fietsroutes. Met de LLTB, Cumula en de Provincie Limburg is een provinciaal landbouwroutenetwerk opgesteld. Weert heeft dit aangevuld met een gemeentelijk landbouwroutenetwerk. Het is niet wenselijk dat op dit netwerk ook intensief fietsverkeer plaatsvindt. we hanteren daarom de volgende uitgangspunten, zoals ook verwoord in het mobiliteitsplan:

- waar mogelijk recreatieve fietsroute omleggen óf
- waar mogelijk de landbouwrouten omleggen óf
- voorzieningen treffen om de verkeersveiligheid te vergroten.

Naar verwachting stabiliseert de totale agrarische productie of zal deze licht toenemen. Dat betekent grotere bedrijven en meer transportbewegingen omdat de gronden verder van de bedrijven af komen te liggen. Hetzelfde geldt voor de bruto toegevoegde waarde. Kenmerkend voor Weert is de uitwisseling van gronden tussen bedrijven i.v.m. de noodzakelijke teeltwisseling. Daarvoor zijn de steeds intensievere teelten met een grote productievolumen en meer verkeerbewegingen een belangrijk motief voor optimalisatie van de infrastructuur.

In Weert is een landbouwrouten netwerk. Dit is een aaneengesloten net van wegen waarop landbouwverkeer zich over grotere afstanden vlot en veilig kan verplaatsen. Het draagt zo bij aan de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid. Knelpunten worden continu geïnterpreteerd en met voorrang opgelost. Elk landbouwperceel moet immers bereikbaar zijn. Landbouwverkeer is (relatief) onveilig, want landbouwvoertuigen worden gemaakt voor het verrichten van werkzaamheden op het land, maar moeten zich wel verplaatsen via de openbare weg. Veel wegen waarvan landbouwers en loonwerkers intensief gebruik maken, zijn niet geschikt voor een veilige afwikkeling van het landbouwverkeer. Dat geldt zeker voor de drukkere landbouwroutes waarop ook veel fietsers rijden.

Kwaliteitsnetwerk

in Weert blijven we in het buitengebied het landbouwverkeer afwikkelen met behulp van een kwaliteitsnetwerk. Deze aanpak heeft een paar belangrijke voordelen:

- Door tijdens de opzet en na ingebruikname van het netwerk input te blijven vragen van de belanghebbenden creëer je draagvlak en begrip.
- Vanwege het halfjaarlijkse contact worden zienswijzen in een vroeg stadium besproken, wat leidt tot minder vertraging in de procedures.
- Door er regelmatig samen naar te kijken, ontstaat er structuur in de aanpak en grip op de knelpunten. Dit is een uitermate efficiënte manier van werken.
- Het actieplan om dit op te stellen is door uw raad in januari 2024 vastgesteld (uitvoeringsprogramma 2024-2026). In Q1 2026 ronden we het actieplan af.

Activiteiten thema mobiliteit

Activiteit	Trekker	Start	Gereed	Kosten
Actualisatie landbouwroutenetwerk	Gemeente i.s.m. LLTB & BvW	2025	2x/jaar	
Zwaluwstaarten recreatief routenetwerk met landbouwroutenetwerk	Gemeente i.s.m. LLTB & Toeristisch Platform	2025	Jaarlijks	Gebruik maken van beschikbare budget: verbetering recreatief routenetwerk

2.2.5 Thema Prettig en Gezond Wonen

Doelen uit de Omgevingsvisie bij het thema prettig en gezond wonen:

- Wij zorgen voor een gezonde en veilige woon- en leefomgeving;
- Méér inwoners hebben een gezonde leefstijl die toegankelijk is en uitdaagt tot gezond gedrag;
- We werken aan een gezond leefklimaat met een zo goed mogelijke luchtkwaliteit en zo min mogelijk geluidsoverlast.

Gezondheid is essentieel om lekker te kunnen leven, leren, werken en ondernemen. Om dit doel te behalen moeten er o.a. woningen worden gebouwd en vindt er een transitie van de landbouw plaats en hier wringt de schoen. Voor (nieuwe) gevoelige functies in de nabijheid van agrarische gronden waarop gewasbeschermingsmiddelen (kunnen) worden gebruikt, moet namelijk rekening worden gehouden met driftblootstelling, verdamping en de gevolgen voor de volksgezondheid.

Belangrijk bij dit thema is de intensivering en aanhaking tussen OCSW en R&E. Dit vindt op dit moment vooral op adhoc-basis plaats en dient meer gestructureerd te worden.

Op welke wijze kan een prettig en gezond leefklimaat in het buitengebied worden bereikt?

Data op orde

Een eerste vereiste om het leefklimaat goed inzichtelijk te krijgen is om onderzoek te doen naar alle beschikbare data in het buitengebied en deze op orde te krijgen. Aan de hand van de onderzochte data kunnen onderbouwd keuzes gemaakt worden.

VAB-beleid

In de Omgevingsvisie Weert wordt een hergebruik van voormalige (agrarische) bedrijfsgebouwen (VAB's) in het merendeel van de gevallen toegejuicht. Vooral als het gaat om karakteristieke boerderijen. Door leegstaande (agrarische) bedrijfsgebouwen een nieuwe functie te geven wordt verpaupering voorkomen of wordt voorkomen dat er illegale activiteiten plaatsvinden. De hergebruiksmogelijkheden dienen opnieuw beoordeeld te worden, waarbij ook aangepast provinciaal beleid meegenomen moet worden. In de Compensatieregeling kwaliteitsverbetering, onderdeel van de Omgevingsvisie Weert, is een staat van bedrijfsactiviteiten gevoegd van mogelijke nieuwe functies die hiervoor in aanmerking komen. Deze lijst dient eveneens te worden geactualiseerd. Passend instrumentarium (o.a. sloop leegstaande gebouwen) zal hierbij worden betrokken. Hierbij wordt rekening gehouden met het economisch profiel Weert (2025).

Sloop overtollige gebouwen buitengebied

We stellen vast dat de hoeveelheid vrijkomende agrarische bebouwing te groot is om allemaal te voorzien van een nieuwe functie. Daarnaast zijn er overtollige gebouwen aanwezig waarin geen nieuwe functies ontwikkeld kunnen worden en die geen gebruik kunnen maken van landelijke beëindigingsregelingen. Deze overtollige gebouwen willen we vanaf 2027 gaan slopen. Daarvoor willen we een sloopregeling opstellen en opnemen in de begroting van 2026. Tevens zoeken we hierover contact met onze buurgemeenten om te bezien of we dit in gezamenlijkheid, via de Regiodeal, kunnen oppakken. In het kader van de basis op orde zal een overzicht van vrijkomende locaties worden opgesteld.

Ondermijning

De gemeente Weert pakt vormen van criminaliteit in het buitengebied structureel en blijvend aan. Bij ondermijnende criminaliteit is sprake van verwevenheid van de onder- en bovenwereld. Voorbeelden zijn georganiseerde hennepteelt, witwassen, Outlaw Motorgangs (OMG), mensenhandel, fraude, drugshandel, drugsdumpingen en XTC-labs. Dit is niet altijd zichtbaar. Het gaat om crimineel handelen dat sluipenderwijs een zodanige sociale en economische invloed heeft dat daarmee de veiligheid, leefbaarheid en integriteit wordt aangetast. Dit vraagt om een

vastberaden overheidsoptreden. Gemeente Weert heeft hierin een regierol. Binnen het omgevingsprogramma Buitengebied worden een aantal toekomstige ontwikkelingen beschreven die voor burgers en ondernemers veranderingen betekenen. Criminelen kunnen gebruik maken van kwetsbaarheden die door deze veranderingen kunnen ontstaan. Uit landelijke cijfers blijkt dat bepaalde vormen van criminaliteit (drugslabs, productie van illegale sigaretten, arbeidsuitbuiting) zich met name voordoen in het buitengebied. De gemeente werkt samen met haar ketenpartners om deze steeds wisselende vormen van ondermijnend gedrag te onderkennen en daartegen maatregelen te nemen. Doel is om het buitengebied leefbaar en veilig te houden voor bewoners en ondernemers.

Een belangrijke voorwaarde voor het tegengaan van ongewenste ontwikkelingen, zoals ondermijnend gedrag, is dat de basis op orde is. De gemeente heeft een actueel beeld van de activiteiten in het buitengebied, vergunningen zijn op orde en er vindt structureel toezicht plaats op de naleving van regels. Daardoor krijgen we gemakkelijker inzicht in kwetsbare locaties en weten we wat wij moeten doen om veiligheid en leefbaarheid in het buitengebied te waarborgen.

Geurnormen

In 2007 heeft de gemeente Weert de "Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Weert 2007" vastgesteld. In het kader van het omgevingsplan is het wenselijk om de normen uit de geurverordening te evalueren en zo nodig aan te passen. Hiervoor zullen verschillende scenario's doorgerekend worden. Het aanpassen van de geurregels willen we, conform het advies van IPLO, uitstellen tot het Rijk de instructieregels voor geur voor veehouderijen in Bkl aangepast heeft. Een bijkomend voordeel daarvan is dat dan ook duidelijk zal zijn welke bedrijven definitief meedoen met LBV+/LBV-regeling, zodat daar bij het opstellen van de scenario's rekening mee gehouden kan worden.

Intrekkingenbeleid

De bestaande agrarische bedrijven met bijbehorende vergunningen, de gestopte bedrijven, niet gerealiseerde stallen en onbenutte bouwblokken worden inzichtelijk gemaakt. Hiermee wordt duidelijk of en op welke manier eventueel aanvullend intrekkingenbeleid nodig is. Daarbij dienen ook duurzame agrarische locaties (eerder ook aangeduid als zogenaamde sterlocaties) betrokken te worden. Via de collega gemeenten in Platform Vitale veehouderij vindt afstemming en coördinatie plaats.

Endotoxinen

Aanvankelijk zou de rijksoverheid een landelijk toetsingskader voor endotoxinen ontwikkelen. Daarvan heeft de rijksoverheid inmiddels echter afgezien. Een regionale aanpak past beter dan een landelijk toetsingskader, omdat het gebied met een hoge endotoxinebelasting klein is. Regionale overheden kunnen zelf een omgevingswaarde vaststellen of andere maatregelen nemen. Het is een eigen afweging van gemeenten en provincies of, en hoe, ze blootstelling aan endotoxinen een plek willen geven in hun beleid. Er wordt dan ook voorgesteld om dit aspect RUD-breed op te pakken met de omliggende gemeenten.

Schone Lucht Akkoord (SLA)

Het Schone Lucht Akkoord is dat partijen toewerken naar de WHO-advieswaarden in 2030 (WH). De WHO-advieswaarden uit 2005 zijn daarbij uitgangspunt. Die golden namelijk toen het Akkoord is gesloten.

De onderwerpen welke een verband hebben met het thema gezondheid zullen integraal met afdeling OCSW in zijn algemeenheid en met de beleidsadviseur gezondheid in het bijzonder, worden opgepakt.

Activiteiten thema prettig en gezond wonen

Activiteit	Trekker	Start	Gereed	Kosten	
Data: basis op orde; Aantallen en soort woningen Invloed agrarische bedrijven op gevoelige objecten (geur, fijn stof en endotoxinen) aantal stoppers/blijvers Effecten LBV/LBV+ (On)benutte vergunningen (On)benutte bouwblokken Aantal VAB's	gemeente	2025	Q 4 2026		zal in Q3 2025 opgepakt te worden
Evaluëren VAB beleid en actualiseren VAB beleid incl. passend instrumentarium	gemeente	2026	2027	€ 30.000	Samen met Peelgemeente uitwerken passend instrumentarium
Geurverordening evalueren en geurnormen opnemen in het Omgevingsplan	gemeente	2026	2028	€ 30.000	Aanpassing landelijke geurnormen afwachten
Intrekkingenbeleid opstellen voor onbenutte vergunningen en bouwblokken en opnemen in omgevingsplan	gemeente	2027	2028	€ 30.000	In afstemming met Peelgemeenten
Endotoxine beleid opstellen indien nodig gebleken	Gemeente	2028	2029	PM	
Gebiedsgericht geluidbeleid opstellen	gemeente	2028	2029	PM	
Jaarlijks doelen van het schone lucht akkoord (SLA) monitoren	gemeente	2024	2030	n.v.t.	In 2030 voldoen aan doelen SLA
Deelname aan platform veilig ondernemen en interventieteam voor een veilig Limburg (ACT)	Gemeente	2025	2028	n.v.t.	Regionale samenwerking gefinancierd door Rijk, gemeenten & provincie
Sloop overtollige gebouwen buitengebied	Gemeente	2026	2029	€ 400.000	Via prioriteiten 2026

2.2.6 Thema Toekomstbestendige economische dragers

Doelen uit de Omgevingsvisie genoemd bij het thema toekomstige economische dragers:
We zetten in op een inclusieve en toegankelijke openbare ruimte en recreatieve voorzieningen;
In 2030 gebruikt Weert minder primaire grondstoffen;
Toerisme en recreatie is duurzaam, divers, groen en rijk aan cultuurhistorie.

2.2.6.1 Landbouw

Hoe ziet de toekomst van de landbouw in Weert eruit?

Dé vraag die velen in het buitengebied bezig houdt. De toekomst van de landbouw gaat over meer dan stikstof. Het gaat over een integraal, volhoudbaar toekomstperspectief, waar ook biodiversiteit en waterkwaliteit onderdeel van zijn. Hoe ziet dit perspectief eruit? Antwoorden zijn (deels) afhankelijk van keuzes die worden gemaakt door rijk en provincie. Tegelijkertijd is het voor Weert, een gemeente waarvan het buitengebied voor 67% uit agrarisch gebied bestaat, noodzakelijk de ruimte van invloed die er is, te kennen en te benutten.

De ontwikkelmogelijkheden voor de landbouw verschillen per deelgebied zoals we die in de Omgevingsvisie hanteren. We maken daarbij de beweging door vanuit doelen te gaan werken in plaats vanuit 'middelvoorschriften'. Dat betekent dat de landbouw ruimte krijgt om te ontwikkelen maar ook invulling dient te geven aan afgesproken doelen.

Landgebruik

Weert bestaat dan ook -in vergelijking met de zandgronden in Midden-Limburg en verder naar het oosten, uit relatief goede landbouwgrond.

Tegelijkertijd is het reguliere landbouwkundige gebruik van deze gronden op sommige plekken potentieel problematisch door uitspoeling

van nitraat naar grond- en oppervlaktewater, door de snelle afvoer van water in droogtegevoelige gebieden of door andere effecten op onze waterhuishouding en waterkwaliteit. Nader onderzoek naar de landbouwkundige waarde van de gronden is noodzakelijk voor de volgende fases. De methode van klimaatadaptatiepaden zal hierbij richtinggevend zijn.

Stikstof in gemeente Weert

Omdat gemeente Weert nabij enkele Natura2000-gebieden ligt, zijn er ook in Weert veehouderij bedrijven die als 'piekbelasters' geduid worden op het gebied van stikstof. Een deel van deze bedrijven komt in aanmerking voor de LBV/LBV+ regeling die momenteel in uitvoering is. Gezien de staat van de natuur is vergunningverlening, uitgaande van huidige wetgeving en rekenregels, in vrijwel alle sectoren van de economie nu amper mogelijk. Ook de positief geverifieerde PAS-melders in Weert kunnen voorlopig geen vergunning krijgen.

Perspectief voor de landbouw

De toekomst van de landbouw in Weert is deels afhankelijk van wat op nationaal en provinciaal niveau besloten wordt, maar de gemeente wil nadrukkelijk ook zélf regie nemen om bij te dragen aan perspectief voor de agrarische sector. Onderdeel van het omgevingsprogramma Buitengebied is het ontdekken hoe de gemeente hieraan kan bijdragen. We zoeken hier een antwoord op o.a. in gesprek met boeren:

We ondersteunen pilots en faciliteren actief ontwikkelingen in de landbouw zoals innovatie, extensivering en natuurinclusieve landbouw; We ondersteunen de agrarische sector bij hun zoektocht naar nieuwe verdienmodellen, samen met de ketenpartijen en de andere overheden.

Pilot Agrarische Blijversaanpak Limburg (ABL).

Om het economisch perspectief op natuurinclusieve landbouw te versterken, zetten we in om bewezen en vernieuwende verdienconcepten verder marktrijp te maken en zo de transitie van de landbouw te versnellen. De Blijversaanpak is gericht op begeleiding en ondersteuning van individuele agrarische ondernemers die hun bedrijfsvoering verder willen verduurzamen. We verkennen de mogelijkheden om deze aanpak verder te intensiveren. Om ondernemers die toekomstgericht willen boeren te helpen ontwikkelt de provincie Limburg samen met de Limburgse Land en Tuinbouwbond (LLTB), het Limburgs Agrarisch Jongeren Kontakt (LAJK) Rabobank en gemeente Weert de Agrarische Blijversaanpak Limburg (ABL). Boeren en tuinders die bij het realiseren van een duurzamer bedrijfsplan tegen obstakels aanlopen krijgen deskundige en onafhankelijke adviezen om hun plan door te kunnen ontwikkelen en het beter passend te maken binnen bestaande kaders.

PVO - Limburg

Weert heeft een vertrouwenspersoon veilig buitengebied. De vertrouwenspersoon met diepgaande kennis van zowel agrarische sector als het veiligheidsdomein, is beschikbaar voor alle agrarische ondernemers, inwoners, en bezoekers in het buitengebied van Weert. De vertrouwenspersoon biedt een vertrouwelijk platform voor vragen, advies en ondersteuning. Naast deze vertrouwelijke begeleiding kan de vertrouwenspersoon indien nodig en gewenst in contact treden met relevante instanties zoals politie, openbaar ministerie en meld misdaad anoniem.

Activiteiten onderdeel thema landbouw

Activiteit	Trekker	Start	Gereed	Kosten	
Vervolg op de door WEcR opgestelde economische impactanalyse gemaakt over uitwerking van alle regelingen. Impact voor de gehele keten zal geïnventariseerd worden	NOVEX	2025	2026	n.v.t.	Resultaten worden in Q3 2026 gepresenteerd
De basis op orde wat inzicht geeft in: vergunningen en aantal typen bedrijven; opstellen overzicht agrarische bedrijven naar bedrijfstype en stoppers / wijkers / blijvers;	gemeente	2025	2026	n.v.t.	

Activiteit	Trekker	Start	Gereed	Kosten	
aantal MKB bedrijven in buitengebied;					
Opstellen van een accountmanagement plan;	gemeente	2025	2025		Aansluiten op CRM systeem
Inzicht in de huidige omvang, kansen en bedreigingen van de paardenhouderij in Weert;	NOVEX	2025	2025	PM	Resultaten worden in Q2 2025 gepresenteerd
Ontwikkeling en uitvoering 16 sleutelprojecten		2026	2030	€ 50.000	Besluitvorming Q4 2025 Sleutelprojecten komen op prioriteiten 2026
Economisch Actieprogramma Agrifood ikv regiodeals Noord-alsook Midden-Limburg	Keyport	2025	2028	Via keyport	Gefinancierd door regiodeal & LIOF & Keyport
Onderzoek naar nieuwe circulaire verdienmodellen en de ruimtelijk consequenties daarvan vertalen naar Weert	Keyport Novex de Peel	2025	2028	PM	Programma circulair Sleutelproject NOVEX
Stimuleren natuurinclusieve & multifunctionele landbouw	LLTB & provincie	2025	2029	n.v.t.	Aansluiten bij PiO pilotgroep Gefinancierd door provincie
De Agrarische Blijversaanpak Limburg (provinciale pilot)	Provincie & LLTB & gemeente	2025	2028	n.v.t.	Gefinancierd door provincie
Deelname aan platform veilig ondernemen (PVO)	Gemeente	2025	2028		Regionale samenwerking gefinancierd door Rijk, gemeenten & provincie

2.6.2.2 Recreatie & Toerisme

Wat wordt de recreatieve positionering van het buitengebied van Weert?

Natuur en landschapsrecreatie neemt aan populariteit toe. Met de erkenning als Unesco Mens- en Biosfeergebied geniet het grensoverschrijdende landschap KempenBroek meer en een meer aandacht. Dit voor zowel dagrecreatie als meerdaagse verblijfsrecreatie. In Weert hebben we een breed scala aan verblijfsrecreatieve voorzieningen van vakantieparken, tot B&B, camperplaatsen en campings.

UNESCO status Kempenbroek

Dit masterplan beschrijft de landschappelijke kwaliteiten van het buitengebied van Weert en pleit ervoor de ontwikkeling van recreatie en toerisme te koppelen aan andere maatschappelijke opgaven, met name klimaatverandering en de landbouwtransitie. Er worden suggesties voor concrete projecten gedaan, die in een recent werkboek verder zijn uitgewerkt. Het daadwerkelijk oppakken en uitvoeren van de projecten ligt bij verschillende partijen. Het masterplan heeft een landschappelijke focus.

Brede context

De ontwikkeling van het omgevingsprogramma Buitengebied biedt de kans recreatieve vraagstukken in de brede context van (opgaven in) het buitengebied te bespreken. Binnen het omgevingsprogramma Buitengebied wordt geen nieuw recreatiebeleid gevormd.

Activiteiten onderdeel thema recreatie & toerisme

Activiteit	Trekker	Start	Gereed	Kosten
Grenspark Kempenbroek is thematisch en fysiek verbonden met andere Midden-Limburgse natuurparels (BIG5)	Via projectbureau Kempenbroek			
Vitaliteitsscan gebruiken voor kansen VAB's m.b.t. - B&B - camperplaatsen	Gemeente	Q4 2025	2026	Regulier
Ambassadeurschap recreatieve ondernemers	Via projectbureau Kempenbroek	Q4 2025	2026	Regulier
Uitrol bakenplan Kempenbroek	Via projectbureau Kempenbroek	2026	2027	€ 70.000 Via prioriteit 2026

3. VAN PROGRAMMA NAAR UITVOERING

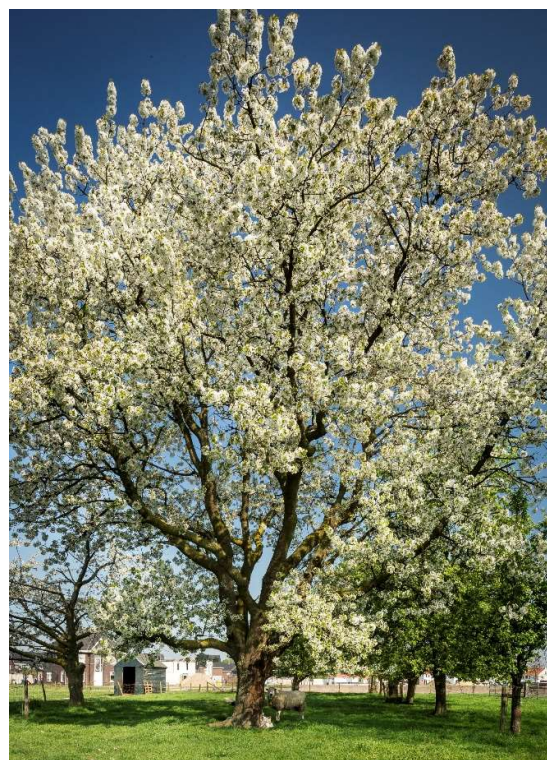
3.1 Dynamisch programma

In de Omgevingsvisie staat de koers beschreven die participatief tot stand is gekomen. Met dit omgevingsprogramma werken we aan het realiseren van een vitaal buitengebied. We dagen inwoners, ondernemers en andere partijen uit om met initiatieven te komen en om samen met ons aan de slag te gaan. Als gemeente zien we het als onze rol om helderheid te verschaffen over de uitvoering en de regie in te nemen wanneer dat nodig is. In dit hoofdstuk schetsen we op hoofdlijnen hoe we als gemeente de komende jaren invulling willen geven aan de toekomst van het buitengebied van Weert. De uitvoering van het omgevingsprogramma Buitengebied is een dynamisch programma waarbij we zo optimaal mogelijk proberen in te spelen op de actualiteiten en initiatieven. Op basis van prioriteiten in de begroting worden projecten in uitvoering gebracht. Tevens zullen resultaten van het omgevingsprogramma Buitengebied regelmatig worden geëvalueerd en gerapporteerd. Met name op het gebied van natuur, recreatie, landbouw, energie, mobiliteit en wonen wordt er door partijen in het buitengebied gevraagd om regie vanuit de gemeente. Wij nemen deze rol serieus en met dit omgevingsprogramma zetten wij daar een eerste stap mee.

Om de ambities uit de Omgevingsvisie te halen zijn veel verschillende maatregelen en instrumenten nodig. Bij de uitwerking daarvan is een mix nodig van generieke én gebiedsgerichte maatregelen. Generieke maatregelen zijn maatregelen die het Rijk of de provincie voor heel Limburg kan nemen, denk aan vrijwillige beëindigingsregelingen of aanpassingen in emissienormen. Gebiedsgerichte maatregelen zijn aanvullende maatregelen die specifiek in gebieden worden genomen en van gebied tot gebied kunnen verschillen, denk aan agrarische blijvers regeling, geurverordening of intrekkingsbeleid. In dit programma is een eerste pakket van generieke en gebiedsgerichte maatregelen opgenomen op weg naar het bereiken van de ambities. Dit pakket hebben we gebaseerd op eerste inzichten in de verwachte effectiviteit van maatregelen. Bijsturing van het pakket zal regelmatig nodig zijn als uit de monitoring van het bereik blijkt dat de ambities nog niet worden gehaald.

Maar het allerbelangrijkste is misschien wel dat de bal van onderaf gaat rollen: dat de veranderingen in het landelijk gebied van Weert morgen in gang worden gezeten dat de betrokken partners, bedrijven en burgers samen de schouders eronder willen zetten. Daarbij is dit programma leidend voor het buitengebied maar zal zeker de verbinding gemaakt moeten worden met de ambities vanuit de overige programma's. Zeker het programma wonen en energie zal veel raakvlakken hebben met omgevingsprogramma Buitengebied.

Als Weert willen we graag de regie houden op de invulling en ontwikkelingen van ons buitengebied. In het programma buitengebied nemen we als gemeente nadrukkelijk de rol als regisseur en hoe we de doelen vanuit de omgevingsvisie willen bereiken. Om die doelen te behalen zullen ook keuzes gemaakt moeten worden. Deze keuzes zullen uiteindelijk moeten landen in het omgevingsplan met mogelijke financiële consequenties bij het afwaardering van gronden en planschade.

3.2 Wat is nodig?

- We moeten doen wat nu nodig is en niet enkel profileren;
- Lange termijn uitdagingen zijn geen excuus voor de korte termijn activiteiten. Er is niet één oplossing, het is meer een ontwikkeling naar steeds beter;
- Pak eigen (lokale en/of regionale regie.
- Transitie landelijk gebied heeft een doorlooptijd van circa 30 jaar. Benader het als en majeur (regionaal) programma.
- Vanuit de regio is een stevige lobby en public affairs strategie t.b.v. transitie landelijk gebied en de belangen en behoeften van de overheden, stakeholders en agrarische ondernemers;
- Experimenteer met circulaire landbouw in de volle breedte van de agrarische sector (veehouderij vs teelten), grond- vs gebouw gebonden agrarische ondernemingen)
- Naast economische en ecologische innovatie is de sociale innovatie van belang, samen aan de slag. (je hebt alle partijen nodig);
- Heb aandacht voor agrarische ondernemers die door ontwikkelen (op een andere basis) en niet alleen voor de stoppers. Daarbij hebben we aandacht voor de in 4 zones zoals beschreven in de Omgevingsvisie. Allen verdienen hun aandacht en hebben een eigen dynamiek;
- Gebruik Novex de Peel, PiO Weerterland, Platform Vitale Landbouw en de Plattelandscoalitie als de tafel waar overzicht is m.b.t. de diverse projecten en programma's;
- Bundelen van capaciteit en middelen is noodzakelijk om tot realisatie te komen. Bundeling van kennis en expertise vanuit ambtelijke organisaties op regionaal niveau. De complexiteit vraagt naast de huidige generalistische kennis en expertisen, vooral om specifieke kennis en expertise die op het gewenste moment in het betreffende proces of project kan worden ingezet;

3.3 Schakelteam

Voorop staat dat de inzet van ondernemers en gebiedspartijen cruciaal zijn. Zij dienen de beweging in gang te zetten. Wat kan de gemeente vervolgens bijdragen? Willen en kunnen we actief worden betrokken in ontwikkelingen? Oftewel: Hoe gaan we bewegen.

Om dit programma te realiseren kunnen we niet zonder de hulp van anderen. We zien dat tal van bestaande organisaties en structuren nu al concrete bijdragen leveren aan de ambities van dit programma. Alle partners binnen PiO Weerterland, Keyport, Platform Vitale Veehouderij, Novex Peel en binnenkort Regiodeal Midden-Limburg zijn belangrijke partijen die al op een of andere wijze betrokken zijn. Concreet willen we, om te voorkomen dat een wildgroei ontstaat in structuren en overlegorganen, de komende periode gebruiken om zoveel mogelijk bij bestaande structuren aan te sluiten. Uitgangspunt hierbij vormt dat er een vitaal ontwikkelgericht netwerk per project dient te zijn.

Voor de coördinatie van dit programma richtten we daarvoor een ambtelijk schakelteam in met daarin vertegenwoordigers van de 6 thema's, zodat het hele speelveld van het buitengebied is aangehaakt. Dit expertise-/transitieteam gaat kennis bundelen op lokaal en regionaal schaalniveau:

- Ruimtelijk instrumentarium
- Grondbeleid
- Groen/blauwe expertise
- Transitiemogelijkheden
- Relatiebeheer / nieuwe verdienmodellen
- Overige omgevingsprogramma's

Wij gaan na de vaststelling van dit omgevingsprogramma aan de slag, waarbij wij jaarlijks bezien of uitgangspunten en geformuleerde acties nog steeds actueel zijn. In die zin is het omgevingsprogramma buitengebied een dynamisch document.

3.4 Hoofdcriteria voor programmering en activiteiten

We willen doen wat nodig is, maar niet alles kan al overal en tegelijk. Daarvoor ontbreken de middelen en de capaciteit voor uitvoering. We kiezen daarom voor een fasering van maatregelen en instrumenten om met de beperkt beschikbare middelen, al op korte termijn de grootste bijdrage aan de doelen te kunnen leveren (kosteneffectiviteit). Parallel zetten we ons in om meer middelen en capaciteit beschikbaar te krijgen.

Voor de samenstelling en verdere uitwerking van het eerste pakket van maatregelen en instrumenten voor de korte termijn hanteren we drie hoofdcriteria:

1. **Afrekenbaar doelbereik van een vitaal buitengebied:** de mate waarin maatregelen invulling geven aan de aan een vitaal buitengebied, waarin we werken aan een evenwicht tussen landbouw, natuur en klimaatopgaven. Diversiteit en kwaliteit van de omgeving staan daarbij centraal.
2. **Samenhang met andere doelen en opgaven:** de mate waarin maatregelen bijdragen aan een samenhangende aanpak van natuur, water en klimaat en inspelen op meekoppelkansen. Daarbij wordt voorrang gegeven aan meekoppelkansen die bestaan uit concrete mogelijkheden voor herstel van de vergunningverlening voor agrarische ondernemers (PAS-melders) en voor lopende projecten op het gebied van wonen, werken en bereikbaarheid. Ook wordt waar mogelijk aansluiting gezocht met actuele gebiedsinitiatieven van initiatiefnemers;
3. **Snelle uitvoerbaarheid:** de mate waarin maatregelen al op korte termijn uitvoerbaar zijn op basis van bijvoorbeeld technische/ruimtelijke mogelijkheden, beschikbare subsidieregelingen en uitvoeringscapaciteit en het mede-eigenaarschap van initiatiefnemers om een bijdrage te leveren in de uitvoering.

Bij de toepassing van deze hoofdcriteria kiezen we voor een brede blik en willen we voorkomen dat de ambities uit de Omgevingsvisie voor een aspect ten koste gaan voor doelbereik op een ander aspect. Ook willen we ervoor zorgen dat maatregelen op korte termijn passen in de ambitie op lange termijn. En dat we ook oog houden voor complexe (gebieds)-processen die pas op lange termijn tot resultaat leiden.

In de gesprekken met Raad van Inspiratie en stakeholders is bekeken welke concrete acties hieraan kunnen worden gekoppeld zodat kansen ook daadwerkelijk kunnen worden verzilverd. Er zijn acties benoemd en tijdens de laatste bijeenkomsten is een keuze gemaakt voor de acties die de komende drie jaar opgepakt kunnen worden. Het gaat dan met name om acties die in samenwerking met de thematische groepen of andere partners verder uitgewerkt c.q. uitgevoerd kunnen worden. Bij de keuze voor deze acties is gekeken naar de volgende criteria:

- Is er energie aanwezig om deze actie op te pakken?
- Levert de actie een bijdrage aan programma Buitengebied?
- Is de actie uitvoerbaar, bij voorkeur op korte termijn?
- Draagt de actie bij aan het leggen van verbindingen in het buitengebied die een meerwaarde opleveren voor het bereiken van de ambities?

3.5 Van woorden tot daden

De kracht van programma Buitengebied is een netwerkorganisatie, waarin bewoners, ondernemers en organisaties samenwerken. Daarbij maken we gebruik van de ervaringen vanuit de Raad van Inspiratie. Vanuit de gezamenlijke integrale visie worden verschillende projecten uit de 6 thema's uitgevoerd. Samen met de raad van Inspiratie organiseren we buitengebied Cafés, communicatie en kennisuitwisselingen. Het leggen van verbindingen en het makelen en schakelen binnen én buiten het netwerk was het afgelopen jaren succesvol. Dit zal voortgezet worden. Richting de toekomst zal er gekeken worden welke organisatiestructuur nodig is. Voorlopig blijven we als Raad van Inspiratie doorgaan als een netwerkorganisatie, maar misschien is op den duur een andere organisatievorm nodig.

3.6 NOVEX de Peel en Limburgs Offensief Stikstof

Limburgs Offensief Stikstof

Provincie wil niet wachten op het Rijk en gaat middel het LOS aan de slag met een geborgde aanpak voor stikstofreductie en natuurherstel. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het ontwerp-LOS. Met dit 'Limburgs Offensief Stikstof' (LOS) gaat het College van GS aan de slag om te doen wat nodig is; om aan de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden te voldoen én om de vergunningverlening weer van het slot te krijgen. Dit doet provincie samen met alle partners in de Plattelandscoalitie (PLC) waarin gemeente Weert, namens de zes Peelgemeenten, zitting heeft.

De provincie Limburg heeft met het LOS de ambitie om de financiële middelen (€ 300 mln.) en instrumenten in samenhang in te zetten en te beginnen met wat mogelijk is voor het bereiken van concrete resultaten voor reductie van de stikstofdeposities, natuurherstel en perspectief op vergunningverlening voor economische ontwikkelingen. In de uitvoering gaat provincie nauw samenwerken met gebiedspartners, ondernemers, terreineigenaren en belangenorganisaties. De ontwikkelingen en maatregelen zullen in regionale en lokale samenhang met elkaar worden opgepakt. Voor Weert zal de uitvoering en de afstemming van de uitvoering lopen via PiO Weerterland.

Om de ambitie waar te maken, streeft de provincie de volgende dubbeldoelstelling na:

Realisatie van de aan de provincie opgedragen wettelijke kerndoelen voor natuur, stikstof, water, bodem en klimaat;

Realisatie van een economisch '*blijvers perspectief*' voor inwoners en ondernemers in Limburg door zo snel mogelijk meer duidelijkheid te bieden over een houdbare vergunningverlening voor de landbouw én voor projecten op het gebied van wonen, werken en bereikbaarheid.

Sleutelprojecten Novex de Peel

In opdracht van de stuurgroep is NOVEX de Peel bezig om een uitwerking te maken van majeure thema's in de vorm van 15 sleutelprojecten³. Dit wordt het startpakket van de regionale maatwerkaanpak vanuit de brief die het kabinet daar op 25 april over heeft gezonden. Dit lijkt voor de Peel uit te komen voor € 300 mln. waarbij de eis is dat dit geld:

bijdraagt aan vermindering van stikstof (kan ook via hydrologie) op de overbelaste hexagonen in het gebied zoveel mogelijk landt op het boeren erf besteed kan worden in 2026-2027-2028 en een eerste start gemaakt kan worden in 2025.

Verder worden onderhandelingen met het Rijk gevoerd om een voorstel te doen voor de tweede stap die het kabinet in dit kader wil doen, in de besluitvorming na de zomer (en voorbereiding hiervan eind juni). Deze stap richt zich breder dan alleen op stikstof, maar op de brede aanpak die nodig is voor een ondernemende, natuurlijke en leefbare Peel.

3.7 Verkenning en invoering evenwichtige balans tussen middelsturing en doelsturing

Veel van het huidige beleid van rijk en provincie voor verduurzaming van de landbouw heeft de vorm van 'middelsturing'; hierbij worden maatregelen voor de agrarische ondernemer voorgeschreven die bijdragen aan een doel. In het Regeerprogramma van het kabinet is aangekondigd om voor de verduurzaming van de landbouw over te gaan van middelsturing naar 'doelsturing'. Bij doelsturing gaat het om een bedrijfsspecifieke benadering waarin de agrarische ondernemer de vrijheid krijgt om zelfstandig maatregelen te kiezen om een doel te bereiken. Beide benaderingen hebben voor- en nadelen.

Middelsturing is makkelijker te controleren, maar beperkt het vakmanschap en maatwerk voor de individuele ondernemer; doelsturing geeft meer mogelijkheden om een doel te bereiken, maar vraagt een uitgebreider systeem van monitoring van het werkelijke doelbereik.

Gemeente Weert ondersteunt het voornemen van het kabinet en kiest voor een gefaseerde invoering van doelsturing in combinatie met een gefaseerde afbouw van middelsturing. Dat willen we doen door in 2026 met enkel pilots te starten. Daarmee willen we aan agrarische ondernemers meer vrijheid geven om aan de wettelijke doelen te kunnen voldoen. Middelsturing zal voorlopig nodig blijven voordat een nieuwe benadering van doelsturing is uitgewerkt. Als eerste stap in deze uitwerking is een vertaling nodig van de wettelijke doelen naar toelaatbare emissies per bedrijf, bijvoorbeeld uit te drukken in maximale emissies per hectare voor grondgebonden activiteiten en per dier voor niet-grondgebonden activiteiten.

Ook moet worden uitgewerkt hoe gewaarborgd kan worden dat als alle agrarische bedrijven aan de normen voldoen, dat daarmee ook de noodzakelijke emissiereducties in een gebied gehaald worden. De provincie zal de uitwerking van doelsturing in nauwe samenwerking met het Rijk vorm gaan geven.

³ Hoogproductieve land- en tuinbouw; Biobased telen en bouwen; Gebiedsgerichte aanpak; Foodtech in de Peel; Grondstrategie; Waterbeschikbaarheid; Circulaire varkenshouderij; Vernatting natuur en beekdalen; Paardenhouderij; Energie in de Peel; Doelsturing; Noordelijke Peelpoorten; Maatwerk agrarische bedrijfsontwikkeling; Impulsregeling

3.8 Financiering programma buitengebied

Thema	Trekker	Start	Gereed	Kosten	besluitvorming
Water & bodem					
Project					
1. Uitrol en implementatie adaptatiepaden over meerdere deelgebieden	gemeente	2026	2027	€ 100.000	Prioriteit 038 – begroting 2024
2. beleid spuitzones	Peelgemeenten	2025	2026	€ 25.000	LBV bijdragen gemeenten ⁱ
Rijke natuur & landschap					
Project					
1.GBA Moesel/Roekespeel	NM/gemeente	2025	2026	€ 75.000	Indienen regiodeal via PiO
2. aanplantregeling	Gemeente	2026	2028	€100.000	via prioriteit 2026
3. beheerplan kleine landschapselementen	Gemeente/PCPM	2026	2027	€150.000	indienen regiodeal
4. LEADER Weerterland	gemeente	2025	2028	€100.000	via prioriteit 2026
Ruimte voor energie					
Project					
1. verkenning businesscase groengas	Gemeente & provincie	2024	2025	Subsidie provincie	Oplevering Q2 2025
2. uitvoering businesscase groengas	RES	2025	2027	€ 150.000	Financiering Via RES/provincie/LLTB
Mobiliteit					
Project					
Prettig & gezond wonen					
Project					
1.Basis op orde	Gemeente	2025	2026	€ 30.000	Via restant LBV bijdrage gemeente
2.VAB beleid	Gemeente	2026	2027	€ 25.000	Via restant LBV bijdrage gemeente
3. geurverordening	Gemeente	2026	2028		Is gereserveerd
4. intrekingsbeleid	Gemeente	2027	2028	€ 30.000	Via restant LBV bijdrage gemeente
5. sloop overtollige gebouwen buitengebied	gemeente	2026	2029	€400.000	via Prioriteit 2026
Economische dragers					
Project					
1.stimuleren natuurinclusieve landbouw	Gemeente	2026	2029		In PiO-verband
2.blijvers aanpak	gemeente	2026	2029	PM	Provincie, LLTB & 8 pilotgemeenten
Regionale benadering					
Programma					
1. PiO Weerterland	Gemeente	2025	2028	€ 50.000	Structureel jaarlijks via begroting
2. Novex de Peel	Gemeente	2025	2028	€ 12.500	Via prioritering 2026
3. Platform Vitale landbouw	Gemeente	2025	2028	€ 32.000	Via prioritering 2026

Postbus 950
6000 AZ Weert
www.weert.nl